

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur og næring

Vannregionmyndigheten for Vannregion Glomma
Østfold fylkeskommune
Postboks 220
1702 SARPSBORG

Dato: 12.01.2015

Deres ref:	Vår ref (saksnr):	Saksbeh:	Arkivkode:
	201405722-10	Gunnar Jørgensen, 23 46 17 64	731

HØRINGSUTTALELSE- FORSLAG TIL REGIONAL PLAN FOR VANNFORVALTNING I VANNREGION GLOMMA

Oslo kommune er positive til det omfattende arbeid vannregionmyndigheten har gjort for å lage en helhetlig plan for vannforvaltning på tvers av kommune- og fylkesgrenser. Planen er oversiktlig og gir en god framstilling av miljøtilstanden og hovedutfordringene i vannregionen.

Kort om Oslo kommune

Oslo kommune er vertskap for over 620.000 innbyggere, statsmaktene, sentraladministrasjonen og Norges største finans - og kunnskapsinstitusjoner. Kommunen er bl.a. leverandør av kritisk infrastruktur til befolkningen og disse institusjonene – herunder god og sikker vannforsyning. Den kritiske infrastrukturen er avhengig av en sikker strømforsyning. Oslo kommune er også hel – eller deleier i E-CO Energi Holding AS (100 %) og Hafslund ASA (53,7 %).

Generelle bemerkninger

Oslo kommune er opptatt av:

Et helhetlig perspektiv på forvaltning av vannressursene

De regionale vannforvaltningsplanene gir viktige rammer for forvaltningen av vannressursene lokalt og regionalt i de enkelte vassdrag. Planene må imidlertid ses i sammenheng med nasjonale miljø – og klimamål og Norges internasjonale forpliktelser. Eksempelvis er Norge forpliktet både ift. EUs vanndirektiv og EUs fornybarmål (klimagassutslipp). Kommunen mener vi på samme tid må evne å arbeide både for et godt vannmiljø i vassdragene og et godt luftmiljø i Norge/ Europa gjennom lave klimagassutslipp. Som det framgår av planene er vannmiljøet (gjensidig) påvirket av luftmiljøet/ klimaet, og endringer i klimaet har et betydelig, negativt påvirkningspotensial på vannmiljøet. Ivaretagelse av klimaet er slikt sett også en ivaretagelse av vannmiljøet. Videre er vannkraft den viktigste, fornybare energiresursen Norge har, og arbeidet med vannforvaltningen må derfor søke løsninger som er best mulig både for livet i vassdragene og for luftmiljøet/ klimaet gjennom produksjon av utslippsfri, fornybar vannkraft.

Forsvarlig saksbehandling og samarbeid mellom forvaltningsmyndighetene/-nivåene

For at dette helhetlige perspektivet på forvaltningen av vannressursene skal komme til uttrykk i vannforvaltningsplanene og ved revisjoner av konsesjonsvilkår for kraftverk er det avgjørende at forvaltningsnivåene/- myndighetene behandler miljømålene og tiltaksprogrammene i

vannforvaltningsplanene iht. lovverket og samspiller godt. Kommunen er kjent med at de overordnede nasjonale føringene samt nødvendige veiledninger fra myndighetene (SMVF veiledere m.fl.) var fraværende eller sterkt forsinket i store deler av planarbeidet, og at NVEs medvirkning iht. plan og bygningsloven var mangelfull i prosessen. Konsekvensene av dette – hvis det ikke rettes opp – er at de regionale vannforvaltningsplanene blir for snevre og detaljerte og mister det nasjonale perspektivet.

Dette er meget alvorlig ettersom det bare er miljømålene som behandles og godkjennes av de nasjonale myndighetene, mens tiltaksprogrammene blir fastsatt av fylkestingene med endelig virkning. Tiltaksprogrammene er førende for sektormyndighetenes saksbehandling, og eksempelvis må NVE legge disse til grunn når de skal revidere konsesjonsvilkårene til kraftverk. Bli tiltaksprogrammene for detaljerte vil de begrense sektormyndighetens skjønnsrom i vesentlig grad ved behandling av vilkårsrevisjoner, og dette er i strid med regjeringens retningslinjer (jf. kgl. res. 15.12.2006). Oslo kommune viser i denne forbindelse til Miljødirektoratets sammenstilling 15.10.2014 av foreløpige utkast til vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram, der direktoratets generelle inntrykk er at tiltaksprogrammene er for detaljerte.

Fokus på resultater av miljøtiltak og på kunnskapsbaserte tiltak

Kommunen mener myndighetene bør være mer opptatt av hvilke resultater vi kan oppnå for miljøet enn hvilke virkemidlene som skal brukes når planene skal utformes. Tiltakene som iverksettes må være kunnskapsbaserte og tilpasset de konkrete forhold og utfordringer i de enkelte vassdrag/ vannforekomst. Hvilke tiltak som vil gi størst effekt for miljøet det enkelte sted kan variere med topografi, vanntemperatur og – strømminger m.m. Det bør derfor være mulig å avvike fra generelle løsninger som minstevannføring eller reguleringsrestriksjoner på magasiner dersom eksempelvis biotilpassede tiltak har beviselig bedre miljøeffekt. Kommunen mener derfor vannforvaltningsmyndighetene i utformingen av planene bør ha fokus på de overordnede miljømålene med vekt på å oppnå resultater for miljøet, framfor svært detaljerte tiltaksplaner og- program som kan «låse» myndigheter og berørte kommuner til løsninger som ikke gir de beste miljøgevinstene.

Tiltak må avveies mot andre samfunnsinteresser

I tillegg til målet om bedre vannmiljø må tiltak avveies også mot andre samfunnsinteresser. Kommunen har nevnt hensynet til luftmiljøet (klima), men mener sikker kraftforsyning og ikke minst flomsikkerhet er andre viktige hensyn som også må tas med i vurderingene. Flomsikringen er særlig relevant for vannregion Glomma og omtales særskilt nedenfor.

Særskilte bemerkninger til planen for Vannregion Glomma

Vektlegging av flomsikring

Glomma vassdraget er Norges lengste vassdrag med et stort nedbørsfelt. Planen for vannregion Glomma omtaler klimaendringene og –framskrivningene skissert i studien Klima Norge 2100. Økt temperatur vil gi mer nedbør og mer intens nedbør. Dette kan endre flommønsteret, og konsekvensen kan bli flere, hyppigere og større flommer. Faren for flom på nye steder øker, - det samme gjelder faren for skred.

Vann skaper ikke bare liv og verdier, det har også potensiale for å skade og ødelegge. Glomma vannregion er vel kjent med dette gjennom små og store flommer. Kraftprodusentenes vannmagasiner gir her betydelige bidrag til å dempe skadevirkningene. Et godt eksempel på dette er høstens storflom i Aurland-området. Aurland har to vassdrag: det uregulerte

Flåmsvassdraget og det regulerte Aurlandsvassdraget. I Flåm var skadene betydelige, jf. nyhetsoppslag. I nabovassdraget Aurland noen titalls kilometer lenger øst var det ingen skader. Årsaken var kraftmagasinenes evne til å oppta vann og produsentenes evne til å utjevne slippet av vann.

Vannregion Glomma har vært blant de mest utsatte områdene i Norge for storflom, og vassdraget har relativt begrenset magasin kapasitet i høyfjellene som avdemper flomvirkningene. Kommunen mener derfor myndighetene bør være varsomme med strengere føringer om minstevannføringer og magasinrestriksjoner. Det reduserer allerede begrenset magasin kapasitet. Mange av magasinene er 50-60 år gamle, og deres flomdempende virkning kan lett bli tatt for gitt.

Krav til kost – nytte vurderinger

Vannforskriften formål er å «sikre mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene» (§1.1.ledd if.). Både beskyttelse og bruk skal sikres, herunder bruk av vannet bl.a. til kraftproduksjon.

Vannforekomster som benyttes i vannkraftproduksjon bør etter kommunens vurdering i hovedsak utpekes som sterkt modifiserte (SMVF), fordi det som hovedregel ikke er mulig å oppnå god økologisk tilstand uten tiltak som går ut over bruken, jf. Vf. §5 c. Det er bakgrunnen for at SMVF forekomster har egne miljømål «godt økologisk potensial» (GØP) tilpasset den samfunnsnyttige bruken av vannforekomsten, jf. Veileder til vannforvaltningsplanen 01:2013 del II pkt. 4.3. Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) skal fastsettes individuelt *basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost-nyttevurdering)*. Det samme krav til kost-nytte vurderinger gjelder forekomster med godt økologisk potensial (GØP) og tiltaks-programmene som danner grunnlaget for å sette miljømålene. Kommunen kan ikke se at slike kost-nytte analyser foreligger utover de overordnede analyser som gjengis i Rapport 49:2013 «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022». Rapporten gjennomgår kraftkonsesjoner som kan revideres fram mot 2022 og hvilke som er mest aktuelle for pålegg om minstevannføring og/eller magasinrestriksjoner. Uten kost-nyttevurderinger er det vanskelig å fastslå om nytten av miljøtiltakene er større enn de samfunnsmessige ulempene, herunder tap av kraftproduksjon og virkningene på klimaet. Kommunen viser her til brev fra Klima- og miljødepartementet (KLD) og Olje og Energidepartementet (OED) av 24.1.2014 som gir nasjonale føringer for vannforvaltnings-planer i vassdrag med kraftproduksjon. Brevet gir viktige presiseringer og føringer vedrørende Rapport 49:2013 nettopp for å balansere hensynet til miljøforbedringer og hensynet til kraftproduksjon.

Avsluttende bemerkninger

Oslo kommune mener utkastet til vannforvaltningsplanen for Vest-Viken vannregion er en god start og et skritt i riktig retning av en helhetlig forvaltning av vannforekomstene på tvers av kommuner og fylkesgrenser. Overnevnte bemerkninger gir imidlertid grunn til å anta at planen kan bli betydelig bearbeidet. Oslo kommune legger derfor til grunn og forventer at de omarbeidede planene blir lagt ut til nytt offentlig ettersyn før de vedtas av fylkestinget.

Med hilsen

Anne Siri Koksrud Bekkelund
konst. byråd for kultur og næring

Godkjent og ekspedert elektronisk